

Séi Telegráf

1998/4.

Kiskorpádi meghívó

Tavaly szeptemberben adtunk hírt arról, hogy levélváltásra került sor Sé és a Somogy megyei Kiskorpád képviselőtestületei között. A községeink közötti kapcsolatfelvételt mindkét részről jó ötletnek tartottuk. Június 9-én személyesen is találkozhattunk *Pikler József* polgármesterrel, a falu jegyzőjével, valamint az egyik képviselővel. A vendégek ismerkedtek falunk életével, terveinkkel. Szavaikból kiderült, hogy falujuk hasonló adottságokkal, lehetőségekkel rendelkezik, mint Sé. Sok közös vonást fedezhettünk fel az elmondottak alapján. A településről következő számunkban olvashatnak részletesebben.

Június 27-én tartja Kiskorpád második falunapját, erre kapott Sé szívélyes meghívást. A program zenés ébresztővel kezdődik, látványosnak ígérkezik az esti tűzijáték.

Római kori vízvezeték

Érdekes leletre bukkantak az elmúlt napokban Sé község határában. A falu lakói egy idő óta elhíresztelték, hogy Torony és Sé között, valahol a föld alatt barlang húzódik Kőszeg irányába. A napokban a szombathelyi határőrök ásni kezdtek a séi temetőtől nem messze és kis ideig tartó munka után valóban ráakadtak egy barlangszerű nyílásra. Mint kiderült, a barlangszerűség emberi kezek műve, s csak mintegy egy méter mélységben van a föld alatt. A szabályos, boltíves építmény kelet-nyugati irányban folytatódik.

A szombathelyi Savaria Múzeum régészei tegnap kiszálltak a helyszínre és megállapították, hogy a lelet egy régi,

római kori vízvezeték maradványa. Feltehető, hogy annak a vízvezetéknek a része, amely az egykori Savariának hozta a vizet a kőszegi hegyekből, s amelynek folytatását a bozsoki Arany-patak mentén is megtalálták már.

A múzeum régészei még nem döntöttek el, mitévők legyenek az értékes lelettel, de valószínű, hogy a határőrök segítségével folytatják az ásatásokat a csatorna további feltárására.

(Vas Népe, 1960. október 6.)

Csontváz vaskéssel

Éget a júniusi nap, a leendő legújabb lakótelep területén kutatóárkok fölött lapátosok hajladoznak. Az egyik árokban terméskőből kirakott fal bukkan elő. - A római kori vízvezeték része - mondja *Soszarits Ottó* a Savaria Múzeum régésze. A továbbiakban ő tájékoztat bennünket az ásatásról, melynek még igencsak az elején vannak.

Az Arany-patak fölötti déli terasz a temetődombig régóta kedvelt helye a letelepedni szándékozónak. Az újkortól kezdve minden korban laktak ezen a vidéken. Találtak itt római ruhakapcsoló tűt, Árpád-kori fenékbélyeges fazekat, sőt bronzhorogot is, mely a halászatra utal.

Ott, ahol valaha megbolygatták a földet, a földréteg elűt a környezetétől, kicsit sötétebb. A régésznek ezek a színbeli különbségek segítenek; megmutatják, hol kell ásni, hol kell vigyázni. 30-40 cm-rel a szántott szint alatt folyik a kutatás. Az egyik gödörből újkőkori leletanyag került elő. Hulladékártoló vagy agyagnyerő gödör lehetett. Távolabb kelta vályogház falai láthatók. A falak pirosas színéről azt gondolná az ember, hogy egykori téglépülettel van dolga. - A ház legett, valószínűleg nagy erdőtüznek esett áldozatul az időszámításunk előtti 2-3. században - mondja a régész. A vályogfal átégett, innen a piros szín. Itt kerámiatöredékeket is találtak.

Egyre többször nézünk az égre, nehéz felhők közelegnek, a Kőszegi-hegységben már esik az eső. - Futó zápor lesz - halljuk. „Zápor lesz, mi meg futunk.” Gondot okoz az eső, a szárazságot, talált kincseket hamar össze kell szedni. A kutatók sebtiben szedelődözködnek, kitakarítják gyorsan a munkagödröket, befejezik a rajzokat.

Az egyik rajzon csontváz, keze alatt vaskész. Lelet talán a késő Árpád-korból.

Titok és még további titkok. Az ásatás előreláthatólag július végéig tart.

A bucsui vasútvonal

. Csalló Ferenc

1960. január 1-jén a Szombathely és Bucsú között létesített vasútvonalon megszűnt a forgalom. Egyre szűkül azok köre, akik emlékeznek arra, hogy ez a csonka vasútvonal 1950 előtt Rohoncig (Rechnitz) vezetett és még kevesebben tudják, hogy ez a vonal valamikor Pinkafőig (Pinkafeld) épült ki.

A vasútvonal építése 110 esztendeje, 1888. április 10-én kezdődött meg. Hordták a vasúti töltést, építették az átereszeket, hidakat. Májusban már az épületeket is kezdték építeni, Szombathelynél júliusban lerakták a síneket. Október elején már Csajtaig (Schachendorf) jártak vonatok. A munkálatok gyors ütemben folytatódtak, december 16-án átadták a vasutat.

Az első vonat 1888. december 17-én gördült végig a vonalon. Naponta két pár vonat közlekedett. Szombathelyről reggel 6 óra 33 perckor és este 7.25-kor, Pinkafőről 6.21-kor és délután 1 óra 33 perckor indult vonat. A távolságot 3 óra 25 - 3 óra 31 perc alatt tették meg.

A két világháború megtépázta a vonalat. A trianoni diktátum kettévágta a vasutat, sőt a vonal nagyobbik része Ausztriában maradt. Az osztrákok igyekeztek a helyzetet minél előbb véglegesíteni. Torony helyett Rohoncra építették ki a határállomást. A két világháború között így üzemelt a vasút. A második világháború után már csak Szombathely és Bucsú között közlekedtek vonatok. A forgalom egyre növekedett. Már öt pár vonat közlekedett. A kis motorvonatok menetideje is lecsökkent 23 percre. A vonatszakas teljes egészében a határsávban volt, csak helyi lakosok utazhattak és azok, akik határsávengedélyt kaptak.

A vonal bezárásának híre villámcsapásként hatott. A bezárásnak politikai oka volt. Az országot ily módon is elakarták vágni a nyugattól. Ennek a törekvésnek esett áldozatul a Körmeny - Pinkamindszent vasút is. A Szombathely - Kőszeg vonalat az utolsó pillanatban sikerült megmenteni.

Nézzük, milyen volt a menetrend 1959. december 31-én!

Indulási időadatok SÉ megállóhelyen:

Bucsu felé	5.59	9.54	14.48	17.07	19.12
Szhely. Felé	6.35	11.40	15.22	17.42	19.52

A következő napon már autóbuszok szállították az utasokat. A határ túoldalán még ma is használják a vonalat. Pinkafő és Felsőőr között menetrendszerű személy- és áruszállítás folyik, Felsőőr és Rohonc között a vonal iparvágányként üzemel.

Néha-néha felröppennek hírek a vasút újrapépítésével kapcsolatban. Végeztek számításokat, hogy gazdaságos lenne-e az újraindítás. A gőzösök, nosztalgia-útvonalak közlekedtetése csak terv, álom marad.

Nevében él

A Színes-major

. Kurucz Miklós

Sok kiránduló véli úgy, hogy a Sétől északra található Színes-major SÉ szerves része. Nem így van, a major Szombathelyhez tartozik.

A major neve a török scine: arc, alak főnévből származik. Levéltári adatok szerint az egykori várföldet 1256-ban Káldy Barna birtokolta. 1598-ban a Zynesse néven említett majorban Káldy Istvánnak már hat zsellérje dolgozott. 1811-ben Szünöse pusztá főura Széchenyi Pál volt. Századunk elején pedig már Gotthárd Sándoré, akitől később Széll Ödön földbirtokos vásárolta meg a területet.

1936-ban dr. Bejczy Németh Lóránt, az új tulajdonos - Erdős Lajos építész-mérnök tervei alapján - befejezte a családi rezidencia építését, amelyet a helybeliek még ma is kastélyként emlegetnek. Az épületet a hozzá tartozó területtel a negyvenes évektől Vincze János birtokolta. Színesét 1953-tól a megyeszékhely részeként tartják nyilván.

A 9 hold belterületű majort az ötvenes években még ötven-hatvan ember mondhatta lakóhelyének. A tsz megalakulásáig mindannyian a cselédek keserű életét élték. A kastély és a hozzá tartozó száz hold akkori tulajdonosa, Vincze János is tagja kívánt lenni a tsz-nek, de arisztokrata szár-

mazása ezt kizárta, ezért egy ideig egyénileg gazdálkodott. Később olyan váddal illették, hogy fegyvert rejteget, ezért kénytelen volt eladni a birtokát, el is költözött a majorból.

Az összevont 1-8. osztályos iskola 1963-ban szűnt meg. A kastélyt rövid időn belül lerombolták, téglánként széthordták.

A területen ma takaros családi házban egy Ausztriából idetelepült család él az egyik vadásztársaság intézőjének szomszédságában.

A villany be van kötve ugyan, de sűrűn előfordul áramszünet. A vezeték-kes víz és a szennyvízcsatorna csak álom. A majorba vezető - nagyrészt SÉhez tartozó - úton is alig lehet már közlekedni.

„Ha sár az ég, úgy él a föld.”

hawaii közmondás

FINNEK SÉBEN

A finnek komolyan veszik a velünk való rokonságot. Nyitottak, érdeklődők irántunk. Számtalan dolgot megtesznek azért, hogy minél közelebb kerüljenek hozzánk. Gombamódra szaporodnak a finn-magyar testvérvárosok.

Tea Jokinen és *Kati Mononen* Finnország déli részéről, Lappeenranta-ból, Szombathely partnervárosából érkezett Sébe. A 11 éves lányokat a *Fichtacher* család látta vendégül. *Renáta* mesélt az együtt töltött napokról. A lányok két éve tanulnak németül, így ezen a nyelven folyt a társalgás.

Finnországban is most fejezték be a tanévet. A finn gyerekek bizonyítványában nem öt jegy szerepelhet, hanem tíz. Már az ötödikes finn földrajkönyvekben rövid tájékoztatót kapnak a gyerekek Magyarországról. Ismereteket szereznek hazánk területéről, lakosságáról, nyelvéről, pénzneméről. Megtudhatják, hogy fővárosunk Budapest, de olvashatnak a Tiszáról és a Balatonról is. Természetesen a rövid magyarországi ismertetőből nem maradhat ki a híres "C" vitamint tartalmazó paprika és a Magyarországhoz nélkülözhetetlenül hozzátartozó gulyásunk sem. Énekórán énekelhetik a "Csipkefa bimbója" kezdetű dalunkat finnül és magyarul

egyaránt. Az ötödikesek megtanulhatják a magyar himnuszot és megismerkedhetnek Kőlcsey és Erkel Ferenc nevével. (A finn himnusz szerzője legnagyobb nemzeti költőjük: Runeberg.)

A finn gyerekek keveset esznek, szeretik az epret, a paprikát csak főzve fogyasztják. Nagyon ízlett nekik a séi fagyi. Renáta megismertette velük a falut, sokat sétáltak. Tetszett nekik a sok állat, főleg a kutyák. Megnézték a templomot, megsodálták. Itt elmondták, hogy ők evangélikusok. A finnek kilencven százaléka lutheránus.

A lányok jól bírták a meleget, nagyon élvezték a strandolást. Kati és Tea szeretnek öltözködni, megérte nekik Magyarországon vásárolni.

Ha szeretne valaki finn gyerekekkel levelezni, keresse meg Renátát! A lányok búcsúzáskor megadták címüket és társaik címét is. Nekünk sem ártana finn barátainkat jobban megismerni!

Aranykör Klub

Május 30-án reggel esett az eső, de ez nem vette kedvét a kirándulóknak. - Sümegen talán nem esik! - reménykedtek a busz utasai. Sümegen a várban lovagi díszbe öltözött legény várta a csoportot. „Kínzókamra” néven pannotikumot lehetett megtekinteni. A viaszfigurák a megtévesztésig hasonlítottak az élő emberekre. A várudvaron bátrabbak kipróbálhatták, mit érezhetek valaha a köz előtt kalodába zárt emberek.

Sümeg plébániatemplomát a rokokó sixtusi templomának nevezik. Kegyhely, sok zarándok keresi fel.

Tapolcán a tavasbarlangban 500 forintért csónakázni is lehet. A barlangban néhol szűk a hely, evezni nem könnyű, kézzel segítheti ki magát a „hajós”.

Badacsonyból kellemes időben 30 perces volt a hajóút Fonyódig.

Gyógyító tanácsok

. dr. Jakabné Varga Cecília

Egy olyan gyógynövényt szeretnék bemutatni, melyet az emberiség évezredek óta alkalmaz és a ma hivatalos Gyógyszerkönyvben is szerepel. Ez a növény az Aloe Vera.

A hírneves növény egyike volt Kleopátra szépitőszereinek, Napóleonnak pedig az áloé volt a kedvenc illata. Nem véletlen tehát, hogy napjainkban számos kozmetikum tartalmaz áloét.

Az áloét az ókor óta használják sebgyógyításra. Egyike azoknak a nem kábítószer tartalmú növényeknek, amelyek háborút okoztak. Nevezetesen Nagy Sándor volt az, aki értesülve a növény fantasztikus gyógyító erejéről, sebgyógyító hatásáról, csapatokat küldött annak a szigetnek az elfoglalására, ahol az áloé őshonos.

Az ókor óta használják a növényt emésztési zavaroknál. Az áloé kiváló fertőtlenítő és konzerváló szer. A Bibliából tudjuk, hogy Krisztus holttestét porrá tört áloé és mirhakeverékkel együtt göngyölték gyoicsba, mielőtt a sziklásra tették.

A növény felhasználható részei: a levelekben található zselészerű gél és a levelek belsejéből nyerhető keserűnyés, sárga lé (latex). Régebben a latexet használták belsőleges célokra, rendkívül erős hashajtó, ezért ma már nem is ajánlják. Terhes nők és szoptató anyák pedig egyáltalán nem alkalmazhatják, mert vetélést okoz, illetve az anyatejbe átjutva árt a babának. A tudományos kutatások ma a géltre irányulnak.

Napjainkban sebek, égések, forrázások, karcosítások, horzsolások, napfény okozta leégés kitűnő gyógyszere. Több tanulmány foglalkozik azzal, hogy az áloé tényleg képes-e az első- és másodfokú égési sebek és más sérülések gyógyulásának felgyorsítására. Kutatások szerint az áloé igen hatásos, a sebeket megtámadó baktérium ellen is. Ezáltal megakadályozza a sebek elfertőződését, gyulladását. Egy európai kísérletsorozat azt mutatta ki, hogy az áloécselék csökkenti a cukorbeteg vér-cukorszintjét. Az áloé vértisztítóként alkalmas a szervezet méregtelenítésére, hatással van az egész véredényrendszerre, a bélcsatornára. Az áloéból készített szemcseppel kezelhetők a szemgyulladásos betegségei.

Mindenki számára ajánlható ez az értékes gyógynövény.

Több olvasónk említette, hogy a SÉI Telegráf eddig megjelent számain

gyűjtik, lefűzik, hiszen a lap az aktuális híreken túl mindig közöl a falu történetére vonatkozó adatokat is. A megjelent lapszámokat visszamenőlegesen meg lehet rendelni. Lap jelent meg: 1997-ben:

VII. 31. | VIII. 16. | IX. 14. | XI. 1. 1998-ban:

I. 4. | III. 15. | IV. 11. | VI. 21. A felsorolt lapszámokat 10,- Ft/ oldal áron rendelhetik meg. A megrendeléseket dobják bele a Polgármesteri Hivatal kerítésén lévő kék postaládánkba!

Postaládánkba közérdekű írásokat, észrevételeket is várunk.

Védőoltások

. dr. Elek Marianna

A Str. Pneumoniae (régőbbi nevén a Pneumococcus) középfülgyulladások, az arcüreggyulladások, a kórházon kívül kezdődő bakteriális tüdőgyulladások leggyakoribb kórokozója. A baktérium gyakran ellenállóképes a legtöbbször alkalmazott antibiotikumokkal (pl. penicillin) szemben, de még a szerencsésen megválasztott antibiotikum-kezelés sem befolyásolja a betegek halálozását a megbetegedések első 5 napján belül. A tüdőgyulladás kísérőjelensége lehet a baktérium vérben való elszaporodása, valamint az agyhártya- és szívbélhártya-gyulladás. A súlyos Pneumococcus fertőzések leginkább az 50 éven felülieket, krónikus tüdőbetegségben, szívbetegségben szenvedőket, cukorbetegeket, bizonyos vércépzőszervi és tumoros betegségben szenvedőket, alkoholistákat veszélyeztetik. A lépiertott betegek veszélyeztetettsége kiemelkedően magas, közöttük több százszor gyakoribb a Pneumococcus által előidézett gennyes agyhártyagyulladás veszélye. A betegség előmenetele indokolja ezen betegcsoportokban a megelőzést.

A hazánkban elérhető oltóanyagok egyetlen oltással a 23 leggyakoribb Pneumococcus-törzs ellen nyújthatnak több évre szóló védelmet. Javasolt alkalmazásuk pl.: nagy hasi műtétek, nőgyógyászati műtétek, valamilyen tumor eltávolítása előtt is kb. 1 hónappal.

Felnőttkorban a Pneumococcusok által okozott fertőzések gyakori előfordulása és jelentős halálozása (évente kb.: 2000-3000 haláleset) miatt indokolt a veszélyeztetetteket védőoltásban részesíteni.

Az oltóanyag elérhető áron, a gyógyszerterápiákban kapható receptre.

A csecsemő és gyermekkori fertőzések többsége vírus eredetű és csak kisebb részét okozza baktérium. A bakteriális kórokozók közül vezető helyen a Haemophilus influenzae "b" (Hib) szerepel. Ezen kórokozó a kisgyermekkori középfülgyulladás, arcüreggyulladás, gégefedőgyulladás, gégefedődémával járó ugató köhögés és agyhártyagyulladás okozója. Az orrgaratüregben megtelepedett kórokozó személyről személyre, cseppfertőzéssel terjed, így a szoros együttlét (bölcsőde, óvoda) fontos elősegítője lehet.

A Hib által okozott gennyes agyhártyagyulladás és gégefedőgyulladás, melyek a legveszélyesebbek, kizárólag 5 éves kor alatt fordulnak elő és ezek védőoltással megelőzhetőek.

A Magyarországon forgalomban lévő védőoltások, amelyeket a gyermekorvosok széles körben használnak, már 2 hónapos kortól adhatóak a kötelező védőoltásokkal azonos időben is. Javasolt lenne minden csecsemőt minél korábban védelemben részesíteni, hiszen az anyai eredetű védettség még a kizárólag anyatejjel táplált csecsemők esetében sem tart 2 hónapnál hosszabb ideig.

Séi Baráti Kör

A nyári programok megbeszélésére kerül sor június 22-én, hétfőn este 7.00 órakor a Polgármesteri Hivatal-ban. Várjuk minden barátunkat!

Rejtvény

Lapunk ez évi harmadik számában a közmeghallgatáson elhangzott egyik felajánlást fejthették meg. A megfejtés: "Ha kapok egy készüléket, bemérem én a kispadról az autókat."

Könyvutalványt nyert: **Vörös József** Sé, Szabadság utcai és **Magyar Ádám** Sé, Kölcsey Ferenc utcai olvasónk. A nyereményt postázzuk.

Hitélet

. **Búzaszentelés:** április 26-án a szentmise után a séi határban, a Róki-keresztnél szentelte meg *Molnár János* esperes az idei búzát.

. **Hősök napja:** május 26-án számtalan helyen megemlékeztek az országban az első és második világháborúban elhunytakról. Sében a templom falán lévő emléktáblánál *Janzsó László* polgármester helyezte el az emlékezés koszorúját. A faluban működő szervezetek képviselői méccsest gyűjtottak a hősök tiszteletére.

. **Első szentáldozás:** öt fiú nagy napja van ma. Első áldozók lettek. Valamennyien Sében vettek részt hit-tanórákon. Az ünnep fényét emeli az immár második alkalommal fellépő helyi kórus.

Önkormányzati hírek

. **Kábeltévé:** a Képviselőtestület tavalyi döntésének értelmében az első félévre esedékes karbantartási díj 600 forint. Az összeget június 24-én és 25-én délelőtt 10.00 órától 17.00 óráig lehet befizetni a Polgármesteri Hivatalban.

. **Szeméttelep:** a hulladéklerakó helyen sok pénzbe került a falunak ismét a hulladék eldózzeroltatása. Kérjük, mellőzzék a szemét kiszállítását! A nagyobb szállítmányokat vitessék el a szombathelyi telepre! Az Önkormányzat a közeljövőben lomtalanítást szervez. Várhatóan két konténer is segít majd a hulladék elhelyezésében.

. **Járdaépítés** kezdődött meg a Gábor Áron utcában. Rövid időn belül sor kerül az új lakótelep útjainak portalanítására is.

o
o
o
o
o
o
o

Mester Ákos

Séi Telegráf Önkormányzati tájékoztató
1998. június 21. Megjelent 300 példányban
Szerkesztő: Sörös István
Felelős kiadó: Janzsó László polgármester

o
o
o
o